

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія держави і права зарубіжних країн»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Право»
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право
Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з права

Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)
Протокол № 2 від 27 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія держави і права зарубіжних країн
Рівень вищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Викладач (-і)	Малиновська Ірина Володимирівна,
Контактний телефон викладача	/0342/596175
Е-mail викладача	iryna.malynovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/ , Історія Держави і права зарубіжних країн (google.com)
Консультації	Згідно з графіком. Можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів, індивідуальних науково-дослідних завдань, також через classroom.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Головним предметом цієї навчальної дисципліни є вивчення у часових і просторових рамках процесу виникнення, зміни і розвитку типів та форм держави і права, а також конкретних державних органів і правових інститутів. Курс Історія держави і права зарубіжних країн є своєрідним вступом до спеціальних юридичних дисциплін. Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів: 1. Виникнення ранніх рабовласницьких держав. 2. Держава і право країн Європи та Америка у феодальний період. 3. Держава і право в Новий період. 4. Держава і право в Новітній період. Історія держави і права зарубіжних країн є однією з правових дисциплін, яку вивчають на 2 курсі. Вона охоплює розвиток усіх галузей права, всі аспекти еволюції держави, її механізм, форму державної єдності та ін. Навчальна дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн» є своєрідним вступом до спеціальних юридичних дисциплін (конституційне, цивільне, трудове, кримінальне, процесуальне право та ін.) і ґрунтовного їх вивчення, у тому числі глибокий аналіз важливих законодавчих актів, що потрібне не лише для підвищення якості історико – правової підготовки студентів та їх загальної правової культури, але й для всебічного глибокого усвідомлення галузей діючого права. Основними джерелами цієї навчальної дисципліни виступають: підручники, посібники, документи і нормативні матеріали, енциклопедичні і довідкові видання, спеціальна література з окремих проблем історії держави і права зарубіжних країн.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

Мета навчальної дисципліни "Історія держави і права зарубіжних країн" полягає в ознайомленні студентів із еволюцією політичних та правових систем у різних країнах світу, розкритті основних етапів становлення та розвитку законодавства та організації влади. Головні цілі дисципліни включають:

1. Розуміння історії політичних і правових інститутів: Студенти повинні вивчити ключові історичні періоди та події, що вплинули на формування державних та правових структур у різних країнах.
2. Вивчення розвитку законодавства: Основна увага має бути приділена вивченню законодавчих актів та їх змін в різних історичних етапах. Студенти повинні аналізувати, які фактори впливали на формування законів.
3. Аналіз систем влади та управління: Студентам слід вивчати організацію влади в різних країнах, включаючи політичні системи, структури уряду, та механізми прийняття рішень.
4. Вивчення впливу культурних та історичних особливостей на правову систему: Дисципліна повинна допомогти студентам зрозуміти, як культурні та історичні фактори впливали на формування правових норм та цінностей у країнах.
5. Розвиток навичок критичного мислення: Студенти повинні навчитися аналізувати історичні та правові події, виражати власні думки, та аргументовано висловлювати свої погляди на розвиток держави і права.
- Збагачення знань про глобальні взаємодії: Студентам слід розуміти взаємозв'язки та вплив зовнішніх чинників на розвиток держав і правових систем.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність учитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі, відмінній від професійної.

ЗК-3. Здатність критично оцінювати переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну й соціальну діяльність.

ЗК-4. Здатність до креативності та системного мислення.

ЗК-5. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, виходячи із цілей і ситуації спілкування.

ЗК-6. Здатність відповідально приймати рішення з урахуванням соціальних цінностей та правових норм.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК-11. Здатність аналізувати особливості і виявляти закономірності державно-правового розвитку України на різних історичних етапах.

ФК-12. Здатність орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру та види юридичних норм.

ФК-2. Базові знання про державні і правові явища та опанування понятійно-категорійним апаратом.

ФК-3. Базові знання про основні юридичні пам'ятки, джерела національного права, кодифікації та еволюцію галузей та інститутів права на історичних етапах державно-правового розвитку України.

ФК-4. Уявлення про розвиток суспільного ладу України зі стародавніх часів до сучасності.

Вимоги до знань та умінь студентів:

- володіти учбовим програмним матеріалом з історії держави і права;
- вміти аналітично мислити, самостійно систематизувати та узагальнювати матеріал з історії держави і права;

- робити висновки, давати оцінки фактам і подіям, нормативним актам тощо;

- орієнтуватись у нормативному матеріалі, вміти знайти у хрестоматіях і збірниках відповідний нормативний акт, статтю. Знати зміст найважливіших нормативних актів;

вміти з'ясовувати основні закономірності та особливості суспільно-політичних явищ в історії різних країн та їх груп у цілому;

вміти дати характеристику важливих державно-правових і політичних інститутів як в цілому, так і окремих важливих країн;

вміти давати порівняльний аналіз різних державно-правових явищ та інститутів.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- як і чому виникли держави і право у різних народів світу, які залишили глибокий слід в історії людства, історії державності. Знати основні процеси і тенденції їх розвитку, суть, причини загибелі. Знати, хоч би в основних рисах, їхнє законодавство, особливо конституційне, кодифікації. Знати періодизацію історії розвитку світової державності і права, характерні риси існуючих

державно – правових зарубіжних систем, особливо через призму можливості застосування зарубіжного позитивного досвіду в Україні.

- вміти застосовувати набуті знання у висвітленні поставлених питань і завдань на семінарах і практичних заняттях, при здачі заліків і іспитів, написанні письмових робіт - контрольних, курсових;

- вміти, маючи достатній багаж теоретичних знань, застосовувати їх на практичній роботі, вміти думати, порівнювати, аналізувати та приймати доцільне і ефективне рішення у практиці державного будівництва, правотворчій і правозастосовувальній роботі. Володіти об'ємом знань з метою вирішення питань, пов'язаних з виділенням у сучасному праві інститутів, які виникли у римському приватному праві; виявленням видів, форм, типів рецепцій у країнах Європи.

5. Організація навчання

Обсяг початкової дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	34
семінарські заняття / практичні / лабораторні	46
самостійна робота	70

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / обов'язкова
5	08 Право	3	нормативний

Тематика початкової дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Вступні питання	2	2	4
Загальна характеристика рабовласницьких держав	2	2	2
Стародавній Вавилон	2	2	2
Стародавня Індія	2	4	4
Стародавній Рим	2	4	2
Держава і право франків	2	2	6
Держава і право Англії	2	2	4
Держава і право Арабського Халіфату	2	2	4
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВОГО ЧАСУ	2	4	4
(буржуазна держава і право XVII-XVIII ст.- 1918р.)	2	2	2
Англія (1640-1918 рр.)	2	2	4
Франція(1789-1918рр.)	2	4	4
Німеччина(XVIII-1918)	2	2	2
Сполучені Штати Америки (1774-1918 рр.)	2	2	4
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВІТНЬОГО ЧАСУ (1918-2000 рр.)	2	2	4
Німеччина	2	4	4
Великобританія (1918-2000)	2	2	2
Франція (1918-2000)	2	2	4

США	2	4	4
Разом за семестр:	34	46	70
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: 1.Положення про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 2.Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає виконання всіма студентами письмових контрольних робіт. Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами 2-х контрольних робіт. На контрольні роботи №1 та №2 виносяться теми відповідно до тематичного плану.		
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою.		
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.		
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен Форма здачі – комбінована (усна, письмова, з використанням платформи http://www.d-learn.pu.if.ua).		
7. Політика навчальної дисципліни			

1. *Письмові роботи:* студенти виконують одну контрольну роботу, письмові завдання, винесені на самостійну роботу, письмові експрес-завдання на семінарських заняттях, а також розв'язують тестові завдання з використанням платформи для дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua/>.
2. *Академічна доброчесність.* Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
3. *Відвідування занять.* Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023р. № 830. <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/10/redaktsiia-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-vidokremlenomu-strukturnomu-pidrozdili-1.pdf>
4. *Неформальна освіта.* Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Історія держави і права зарубіжних країн . Хрестоматія / За ред. проф. В.Д. Гончаренка .- К.: Вид.дім «Ін Юре», 2017.
2. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. - К.: Либідь, 2000.
3. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Основи римського приватного права.- Л.: ЛДУ, 2000. Вибірково
4. Тищик Б.Й. Історія держави і права Німеччини (1918-1945): конспект лекцій. Л.: Вид-во Львів. ун-ту, 1973.
5. Тищик Б.Й. Про демократичні революції в країнах східної Європи (1989- 1991) “Вісник” Львівського ун-ту. Серія юридична. Вип..30, 1993. С.7-12.
4. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. У 2. т. /За ред. чл- кор. АПрНУ В.Д. Гончаренка. – К.: ІнЮре , 2017.
5. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. – К.: Ін Юре, 1998 . – Т. 1. – [Б. м.]: [б.в.], 1998. – 503 с.
6. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. – К.: Ін Юре, 1998 . – Т. 2. – [Б. м.]: [б.в.], 1998. – 607 с
7. Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн. Хрестоматія. К.: Вентурі, 2017.

Допоміжна:

1. Малиновська І.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з «Історії держави і права зарубіжних країн» для студентів за спеціальністю 081 «Правознавство». 28 с. 2022 р.
2. Малиновська І.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення семінарських занять студентів з «Історії держави і зарубіжних країн» для студентів за спеціальністю 081 «Правознавство». 32 с. 2022 р.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

Малиновська І.В.